

Streszczenie rozprawy doktorskiej Mgr Jakuba Chowańca /j.polski/ pt. „Prawny model szczególnego podatku od transakcji finansowych”

Po kilku latach gwałtownego kryzysu *subprime*, podczas którego wiele instytucji finansowych wpadło w głębokie tarapaty, niektóre z nich upadły, a wiele państw przeznaczyło olbrzymie kwoty środków publicznych na rozwiązanie ich problemów płynnościowych, ponownie odżyła idea wdrożenia szczególnego podatku obciążającego sektor finansowy. Głównym celem takiego podatku miałyby być zwiększenie dochodów publicznych i zmuszenie instytucji finansowych do wniesienia godziwego i znaczącego wkładu w finansowanie wydatków budżetowych, nie tylko w celu zwrotu kosztów poniesionych przez poszczególne państwa na interwencje, ale także w celu zgromadzenia funduszy na wypadek kolejnych kryzysów finansowych. Po drugie podatek mógłby przyczynić się do ograniczenia zmienności na rynku walutowym oraz rynku papierów wartościowych oraz zmniejszenia ryzyka związanego z działalnością sektora finansowego. Poza tym podatek mógłby wspierać regulacje oraz nadzór makroostrożnościowy.

Niniejsza rozprawa doktorska *Prawny model szczególnego podatku od transakcji finansowych* stanowi podsumowanie dotychczasowych badań, dorobku i osiągnięć dotyczących idei specjalnego podatku obciążającego sektor finansowy gospodarki. Rozprawa dotyczy również zagadnienia obecnego reżimu opodatkowania instytucji finansowych w Polsce z punktu widzenia najważniejszych konstrukcji podatkowych i innych danin charakterystycznych dla tego sektora, ze szczególnym uwzględnieniem banków, zakładów ubezpieczeń oraz innych podmiotów dokonujących transakcji finansowych. Wreszcie, na końcu rozprawy, autor przedstawia swój własny postulowany model opodatkowania instytucji finansowych, który mógłby zostać implementowany w Polsce w miejsce obecnie obowiązującego podatku od niektórych instytucji finansowych (PNIF).

Obecny polski PNIF powinien zostać zastąpiony zupełnie nową konstrukcją, głównie z uwagi na liczne wady, w tym także te o charakterze nieusuwalnym, wynikające z samej koncepcji podatku opartego o model opłaty bankowej. Tego typu podatek jest pobierany w oparciu o pozycje bilansowe podatnika, przede wszystkim o zobowiązania (kapitały własne z reguły nie są opodatkowywane). Jednakże polski podatek obciąża aktywa

podatników, co jest rozwiązaniem niewłaściwym, rzadko spotykanym w innych państwach, mającym jeszcze więcej wad niż typowy podatek tego typu. Biorąc pod uwagę powyższe, zdaniem autora, brak jest uzasadnienia do nowelizacji obecnej ustawy o PNIF – nawet usunięcie przez ustawodawcę wszelkich luk i usterek nie naprawi dzisiejszego systemu opodatkowania sektora finansowego gospodarki. Jedynym właściwym rozwiązaniem jest uchylenie obecnie obowiązującego podatku i zastąpienie go właściwą konstrukcją, która będzie realizowała założone cele. Niniejsza rozprawa wskazuje na główne wady i zalety poszczególnych modeli szczególnego podatku obciążającego sektor finansowy i uzasadnia niewłaściwość przyjętego w Polsce rozwiązania.

Dlatego zdaniem autora najlepszym rozwiązaniem dla Polski jest zastąpienie obecnego PNIF zupełnie nową konstrukcją, opartą o model podatku od działalności finansowej (FAT) jednakże z pewnymi istotnymi modyfikacjami wymaganymi m.in. przez specyfikę polskiej gospodarki. Dlatego też autor postuluje nie tylko wdrożenie zasugerowanego modelu podatku, ale również wskazuje na poszczególne przepisy podatku dochodowego od osób prawnych oraz inne przepisy prawa, które również powinny zostać zmienione. Głównym celem podatku jest uzyskanie dodatkowych dochodów budżetowych, utraconych w wyniku stosowania zwolnienia przedmiotowego w VAT od świadczenia usług finansowych, jak również stosowania niektórych innych przywilejów podatkowych, z których korzystają instytucje finansowe, scharakteryzowanych w niniejszej rozprawie, jednakże w sposób najmniej uciążliwy dla struktury rynków finansowych oraz regulacji i nadzoru makroostrożnościowego. Rozprawa uwzględnia również aspekt związany z wymogami prawa UE oraz próbą przyjęcia unijnego podatku od transakcji finansowych.